

VEJLEDNING

til vurdering af elevbesvarelser

i Kristendomskundskab

Prøvetermin maj-juni 2007

Indledning

Nærværende vejledning er tænkt som en støtte for de censorer, der skal vurdere de skriftlige elevbesvarelser ved de afsluttende prøver i folkeskolen ved prøveterminen 2007 i faget kristendomskundskab.

Vejledningen indeholder følgende:

- Opgavekommissionens præsentation af de tre opgaver, som indgår i prøvesættet – herunder opgavernes faglighed og relation til et udvalg af fagets slutmål.
- Opgavekommissionens bud på en konkretisering af fagets slutmål i relation til opgaverne.
- Undervisningsministeriets beskrivelse af karakteristika for tre besvarelsesniveauer i relation til 13-skalaen.

NB: I forbindelse med vurderingen af de enkelte elevbesvarelser henledes censorernes opmærksomhed på, at de præsenterede overvejelser vedrørende faglighed og relation til fagets slutmål, som opgavekommissionen har formuleret, alene er vejledende, hvorfor hver enkelt elevbesvarelse udmærket kan rumme andre indfaldsvinkler til den valgte opgave og alligevel relatere sig til et udvalg af slutmål.

På samme måde er opgavekommissionens bud på en konkretisering af slutmålene kun et eksempel, som ikke angiver noget niveau for besvarelsen. De er medtaget for at give et billede af sammenhængen mellem slutmålenes indhold og målgruppens formåen – elever i 9. klasse. For god ordens skyld skal det nævnes, at eksemplerne i sig selv ikke er et udtryk for et bestemt fagligt niveau. Det er opgavekommissionens håb, at censorerne ud fra disse eksempler lettere kan vurdere den enkelte elevbesvarelse i forhold til fagets slutmål.

Der gøres tillige opmærksom på, at de enkelte prøveoplæg i prøvesættet relaterer sig til flere af fagets kundskabsområder, i lighed med hvad der i Fælles Mål står, at undervisningen almindeligvis skal.

Endelig henledes censorernes opmærksomhed på, at grundlaget for bedømmelsen af de enkelte elevbesvarelser er at finde i:

- Prøveoplægget (de stillede opgaver)
- Bekendtgørelse nr. 327 af 02/04/2007
- Prøvevejledningen
- Fælles Mål (slutmålene)
- Den vejledende karakterbeskrivelse (som ligger sidst i nærværende vejledning)

God fornøjelse med arbejdet

Opgavekommissionen og Undervisningsministeriet

Præsentation af de tre opgaver

1) Forskellige opfattelser af Jesus

Opgaven om Jesus berører flere af kundskabsområderne for faget. Den tager udgangspunkt i kundskabsområderne Bibelske fortællinger og Kristendommen og dens forskellige udtryk i historisk og nutidig sammenhæng, men kommer i opgaverne også ind på Livsfilosofi og etik.

Forståelsen af Jesus er af afgørende betydning i kristendommen. Han er både Gud og menneske. Han optræder i Det nye Testamente som et menneske af kød og blod. Han dør som et menneske, men overvinder døden, hvilket vil sige, at han er stærkere end døden. De kristne har en tro på, at han har taget alle menneskets synder på sine skuldre.

Troen på opstandelsen og på, at Jesus er Gud og menneske i ét, er ét af de forhold, der karakteriserer kristendommen.

Opgaven som sådan består i, at eleverne skal vise en sammenhæng mellem de forskellige måder at fremstille Jesus på og vise, hvad ideen med dette er. Derved vil eleverne udtrykke viden om centrale fortællinger fra Det Nye Testamente, det vil sige, hvilken tydning af tilværelsen, billederne og teksten er udtryk for, som der står i slutmålet om Bibelske fortællinger.

Den tredje opgave lægger op til, at eleverne skal reflektere over, hvordan gud eller noget guddommeligt forstås i dag. De skal m.a.o. forholde sig til spørgsmålet om, hvad kristendommen – og andre religioner - er, og hvilken betydning de har i dag, og give et velovervejede, kvalificeret bud på dette. De vil her kunne reflektere over grundlæggende tilværelsesspørgsmål og diskutere den religiøse dimension og dens betydning for menneskers livsforståelse, som det hedder i kundskabsområdet Livsfilosofi og etik.

I de valgte billeder og tekster gives der forskellige bud på, hvordan Jesus er blevet og kan opfattes. På Grünewalds billede er Jesus den lidende tjener, som det fremgår af det tragiske udtryk på billedet – et forhold som ifølge en kristen udlægning forudsiges i Esajas bog kap. 52 - 53.

På van Heemskercks billede er Jesus den sejrende konge – han som opstår, overvinder døden og det onde. Dette kommer til udtryk via Jesus' udtryk på billedet, ved at han holder sejrspanen, samt ved at han står på jordkloden. (Dette kan dog være svært at se på billedet).

På billedet er der også nogle bibelske symboler, nemlig Djævelen som udtryk for det onde og duen som symbol for Helligånden. Her har eleverne mulighed for at formulere sig om brug og betydning af kristne symboler, bl.a. i kunsten.

På Engelhardtts billede og i teksten om Vandringen til Emmaus er Jesus den usynlige ånd i enhver mellemmenneskelig relation, altså som den der er der hele tiden i hverdagen. Dette kommer til udtryk ved den utydelige figur på billedet, og ved at disciplene ikke genkender ham på vejen i historien. Her kan inddrages vejen som symbol for den rigtige måde at leve sit liv på, og det, at det første navn for de kristne, var "Vejen".

Beskrivelse af karakterniveau i forbindelse med opgavebesvarelse

	Under middel	Middel	Over middel
Spørgsmål A	Beskrivelsen af de forskellige måder at opfatte Jesus på er mangelfuld.	Beskrivelsen af de forskellige måder at opfatte Jesus på er dækkende.	Beskrivelsen af de forskellige måder at opfatte Jesus på er nuanceret og begrundet i opgavens billeder og tekster.
Spørgsmål B	Eleven kan kun usikkert formulere, hvad ideen med de forskellige Jesus-fremstillinger er.	Eleven kan formulere ét begrundet bud på, hvad ideen med de forskellige Jesus-fremstillinger er og angive eksempler fra opgavens tekster og billeder.	Eleven kan klart og detaljeret formulere, hvad ideen med de forskellige Jesus-fremstillinger er og angive eksempler fra opgavens tekster og billeder. Eleven inddrager derudover forskelle og ligheder mellem de forskellige udtryk og supplerer evt. med reference til den historiske kontekst.
Spørgsmål C	Eleven formulerer kun usikkert sit bud på, hvordan noget i dag kan opfattes som guddommeligt og begrunder det kun i ringe grad.	Eleven kan give sit bud på, hvordan noget i dag kan opfattes som guddommeligt og kan argumentere herfor.	Eleven kan nuanceret og velbegrundet forklare sin egen og andre nutidige opfattelser af en gud eller noget guddommeligt.

2) Lykkelig med lykke

Opgaven om lykke tager udgangspunkt i kundskabsområdet Livsfilosofi og etik men relaterer også direkte til området med kristendommen og indirekte til området med andre religioner.

Livsfilosofien kan beskrives som den filosofiske disciplin, der beskæftiger sig med hverdagserfaringer gennem refleksion over disses relation til livsfilosofiens to grundspørgsmål: Hvad vil det sige at leve som menneske, og hvordan lever man bedst sit liv? Der er med andre tale om refleksioner over, hvad et menneske er – altså om menneskesyn, og hvad der er værdifuldt i tilværelsen. Centralt i disse overvejelser står fænomenet lykke, fordi stort set alle tilsyneladende stræber efter den. Forestillinger om lykke afføder spørgsmål som: Hvad er lykke? Hvordan bliver jeg lykkelig? Hvornår er jeg lykkelig? Er lykken overhovedet værd at stræbe efter, eller er den blot lunefuld?

Forforståelsen bag opgaven har været, at lykke ikke er en objektiv størrelse men snarere forestillingen om en mental tilstand eller udtryk for en åndelig oplevelse og dermed et eksempel på det religiøse i tilværelsen, - jf. den religiøse dimension som nævnes i fagets fagformål og i det første slutmål under kundskabsområdet med livsfilosofi.

Som sådan lægger opgaven altså først og fremmest op til, at eleverne skal reflektere over et grundlæggende tilværelsesspørgsmål og diskutere dets betydning for det levede liv. Om sådanne overvejelser ender i ren lommefilosofi eller - i relation til målgruppen - dybe og modne overvejelser vil i høj grad afhænge af en vurdering hos læseren – her censor. Opmærksomheden henledes i den forbindelse på, at livsfilosofien som disciplin i skolens religionsundervisning ikke fordrer nogen eksplicit inddragelse af stof fra de forskellige religioner. Livsfilosofisk refleksion vurderes på baggrund af den sunde fornuft. Heri indgår dels en vurdering af elevernes evne til inddrage fagligt stof i relation til de to grundlæggende spørgsmål samt en vurdering af den modenhed, der kommer

til udtryk i besvarelsen. Derudover lægges der i spørgsmål 3 op til, at eleverne skal give deres bud på en sammenhæng mellem en værdi og tydingen af tilværelsen, som det hedder i det fjerde slutmål under Livsfilosofi og etik.

I såvel Steffen Brandts som Anette Hoffmann Møbergs tekst antydes det, at lykken er uopnåelig, men det sker som udgangspunkt på baggrund af vidt forskellige kriterier. Hvor Steffen Brandt ”argumenterer” helt sekulært, benytter Anette Hoffmann sig tydeligt af bibelske konnotationer. Derved sættes andre slutmål i spil – dels målet om at diskutere og forholde sig til et udvalgt tema inden for forskellige religioner og livsopfattelser, som det hedder under Ikke-kristne religioner, - dels målet om at forholde sig til, hvad kristendom er, under området med kristendom. Det kan på baggrund af teksten udfoldes ud fra begreberne ’Gud’, ’Jesus’, og ’håbet’, som Anette Hoffmann benytter sig af. Gennem en inddragelse af begreberne ’tryghed og frygt’ samt ’livet og døden’ kan der tilføjes nuancer i relation til det første slutmål under området med livsfilosofi.

I forbindelse med besvarelsen af det sidste spørgsmål, som indirekte spiller på den religiøse tros ringe betydning i forhold til livet, som det fremgår af undersøgelsen, kan man tillige forestille sig, at nogle elever vil inddrage elementer fra andre religioner eller livsopfattelser end kristendommen. Det kan give mulighed for en opfyldelse af målet om at inddrage udvalgte træk fra andre religioner.

Inddragelsen af undersøgelsesresultaterne sætter fokus på en konkretisering af lykkens indhold og skal således ses som en hjælp til elevernes udfoldelse af det første slutmål under Livsfilosofi. Som klangbund for de to skemaer ligger de europæiske undersøgelser, der gennem mange år har udråbt danskerne som verdens lykkeligste folk. Det kan ikke udelukkes, at nogle elever har hørt eller læst om disse undersøgelser og inddrager dem i en drøftelse af relationerne mellem religion og samfund, som det hedder i det tredje slutmål under Ikke-kristne religioner.

Risikoen for eleverne ved denne opgave ligger i, at de pludselig kaster sig over en længere udredning om deres forhold til venner, familie og kærester eller om deres fritidsaktiviteter. Sådanne udredninger bliver let – men selvfølgelig ikke nødvendigvis – a-faglige. I den forbindelse er det som censor vigtigt at holde sig for øje, at eleven i denne opgave skal bedømmes på sin evne til reflektere over og argumentere i forhold til et grundlæggende tilværelsesspørgsmål.

Billedet af Anette Hoffmann har primært blikfangskarakter og er tænkt til understøttelse af teksten, mens de to andre illustrerer to af de episoder, de unge i undersøgelsen vurderer højest – nemlig venner og kærester/kærlighed. Der spørges ikke direkte til billederne i opgaverne, hvorfor man ikke kan forvente, at elevernes skriver om dem, men det kan heller ikke udelukkes, at nogle vil bruge dem konstruktivt og dermed skal have kredit for deres kreativitet.

Beskrivelser af karakterniveau i forbindelse med opgavebesvarelse

	Under middel	Middel	Over middel
Spørgsmål A	Beskrivelsen af de to opfattelser af lykke er mangelfuld.	Beskrivelsen af de to opfattelser af lykke er dækkende.	Beskrivelsen af de to opfattelser af lykke er nuanceret og understøttet af teksthenvísninger.
Spørgsmål B	Besvarelsen er primært refererende i forhold til prøveoplægget og uden selvstændig stillingtagen og argumentation.	Besvarelsen inddrager undervejs i udlægningen af emnet synspunkter fra prøveoplæggets tekster samt evt. billederne, og der demonstreres evne til at udlægge og tolke undersøgelsesresultaterne.	Besvarelsen går undervejs i udlægningen af emnet, der beskrives med mere end et bud, i dybden med og diskuterer synspunkter fra prøveoplæggets tekster, og der gives en nuanceret og underbygget gennemgang af undersøgelsesresultaterne i relation til elevens pointer.
Spørgsmål C	Besvarelsen rummer kun i ringe grad en argumentation for eller imod en sammenhæng mellem begreberne lykke og religion.	Besvarelsen rummer en klar argumentation for og/eller imod en sammenhæng mellem begreberne lykke og religion.	Besvarelsen rummer en nuanceret argumentation for og imod en sammenhæng mellem begreberne lykke og religion – herunder en inddragelse af prøveoplæggets tekster og billeder.

3) Dødens betydning for livet

Centrum for denne opgave er, at religion og livsanskuelser udtrykker sammenhængsforståelser af tilværelsen - her sammenhængsforståelsen mellem døden og livet, et tema som faget på forskellig måde beskæftiger sig med.

Udgangspunkterne for denne opgave er dels slutmålene i kundskabsområdet Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser: *gengive udvalgte træk ved nogle af de store verdensreligioner, herunder ligheder og forskelle og diskutere og forholde sig til udvalgte temaer inden for forskellige religioner*, samt slutmålet i kundskabsområdet Livsfilosofi og etik: *reflektere over grundlæggende tilværelsesspørgsmål og diskutere den religiøse dimension og dens betydning for menneskers livsforståelse*.

Med denne opgave lægges således op til, at eleven udviser indsigt i overvejelser om, hvorvidt opfattelsen af, hvad der sker med mennesket, når det dør, har sammenhæng med, hvordan man mener at skulle leve sit liv. Samtidig lægges der op til, at eleven demonstrere kundskaber om, at

denne sammenhængsforståelse viser sig i opfattelsen af, hvilken afsluttende handling man skal gennemføre med og for den døde.

Med spørgsmål A associeres til dødsforestillinger i forskellige verdensreligioner og livsanskuelser jf. slutmålene: *gengive udvalgte træk ved nogle af de store verdensreligioner, herunder ligheder og forskelle og diskutere og forholde sig til udvalgte temaer inden for forskellige religioner (Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser).*

I spørgsmål B associeres til viden om sammenhængsforståelser om en dødsopfattelses betydning for måden at leve sit liv på i såvel en livsfilosofisk reflekterende forstand som i sammenhængsforståelser heraf udtrykt i religioner og livsopfattelser. Dette relaterer til slutmålene: *reflektere over grundlæggende tilværelsesspørgsmål og diskutere den religiøse dimension og dens betydning for menneskers livsforståelse, samt udtrykke sammenhænge mellem forskellige værdigrundlag og tilhørende tyding af tilværelsen (Livsfilosofi og etik), forholde sig til spørgsmålet om, hvad kristendom er, samt formulere sig om brug og betydning af kristne symboler og ritualer (Kristendommen og dens forskellige udtryk i historisk og nutidig sammenhæng), gengive udvalgte træk ved nogle af de store verdensreligioner, herunder ligheder og forskelle og diskutere og forholde sig til udvalgte temaer inden for forskellige religioner (Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser).*

Og endelig associeres med spørgsmål C til viden om ritualer som et afgrænset betydningsfuldt handlingsforløb, der findes i alle religioner, og som sådan er et kulturprodukt, mennesker mere eller mindre vælger at bruge. Dette relaterer til slutmålene: *forstå og forholde sig til religiøst sprog (Livsfilosofi og etik), formulere sig om brug og betydning af kristne symboler og ritualer (Kristendommen og dens forskellige udtryk i historisk og nutidig sammenhæng), diskutere og forholde sig til udvalgte temaer inden for forskellige religioner samt forstå brug og betydning af symboler og ritualer i forskellige religioner (Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser).*

Elevens besvarelse kan også supplerende relatere sig til andre af fagets slutmål ved, at eleven fx viser faglig viden om :

- begravelsesritualer i forskellige religioner
- religioners og ateismes livssyn som sådan.
- om fx psykologiske, litterære, kunstneriske opfattelser af døden og tilværelsesforståelse.
- om ritualer og ritualforståelse som centralt element ved religioner.
- om hvordan noget får betydning for mennesket.

Beskrivelser af karakterniveau i forbindelse med opgavebesvarelse

	Under middel	Middel	Over middel
Spørgsmål A	I overensstemmelse med de anførte tekster refereres de fire opfatters dødsforestillinger.	I overensstemmelse med de anførte tekster refereres de fire opfatters dødsforestillinger.	I overensstemmelse med de anførte tekster refereres de fire opfatters dødsforestillinger.
Spørgsmål B	Eleven kan kun usikkert formulere, at der er sammenhæng mellem dødsopfattelse og måden at leve liv på.	Eleven kan formulere, at der er en sammenhæng mellem dødsopfattelse og måden man lever sit liv på - dette ved at eksemplificere - fx ud fra opgavens tekster - hvordan denne sammenhæng forstås i både en religiøs og en ikke-religiøs kontekst.	Eleven kan klart formulere fagligt argumenterende eksempler - fx ud fra opgavens tekster - på sammenhængsforståelse mellem dødsopfattelse og måde at leve liv på. Eleven formulerer også sin egen argumenterede opfattelse heraf.
Spørgsmål C	Eleven formår kun usikkert at formulere, at ritualer kan have betydning, når der tages afsked med de døde	Eleven kan beskrive hvilke positive og negative betydninger, det kan have, at der findes ritualer, når der tages afsked med de døde.	Eleven kan argumentere for positive og negative betydninger af ritualer, når der tages afsked med de døde, samt give eksempler herpå. Eleven viser her en forståelse for, hvad religion kan være og generelt have af betydning for mennesker.

Eksempel på konkretisering af slutmål for kristendomskundskab i relation til opgaverne

LIVSFILOSOFI og ETIK	
Slutmål	Eksempel på konkretisering
<ul style="list-style-type: none"> reflektere over grundlæggende tilværelsesspørgsmål og diskutere den religiøse dimension og dens betydning for menneskers livsforståelse 	Eleven kan fx skrive et eksempel på, hvad fænomenet 'lykke' er for en størrelse, samt redegøre for et eller flere aspekter ved fænomenet og vurdere dets betydning i relation til menneskers liv og måde at leve på - herunder eventuelt sætte begrebet i relation til dets modsætning - lidelsen. Eleven kan udtrykke sig om betydningen af lykkeoplevelser hos den religiøse og den ikke religiøse.

<ul style="list-style-type: none"> forstå og forholde sig til religiøst sprog 	<p>Eleven kan udtrykke en viden om, at sproget kan opfattes på forskellig måde, selv om ordene er ens – eksempelvis bogstaveligt, metaforisk eller mytisk-poetisk – herunder fx redegøre for at en sætning om Solen, der stiger op eller går ned, på den ene side sagligt set er noget vrøvl, fordi den hverken gør det ene eller det andet, mens den på den anden side er et billedligt udtryk for døgnets og livets gang, samt et billede på opstandelsen og på håbet om, at livet ser stærkere end døden.</p>
<ul style="list-style-type: none"> vurdere etiske principper og moralsk praksis 	<p>Eleven kan fx give forskellige bud på, hvad der er godt og ondt – herunder hvad de vigtigste værdier i tilværelsen er og begrunde de forskellige bud, samt bruge de opstillede værdier som grundlag for god adfærd eller som analyseredskab i relation til faktisk udførte handlinger.</p> <p>Der kunne eksempelvis være tale om en konkretisering af 'den gyldne regel' eller en vurdering af troen på noget bestemt som livsgrundlag..</p>
<ul style="list-style-type: none"> udtrykke sammenhænge mellem forskellige værdigrundlag og tilhørende tyding af tilværelsen 	<p>Eleven kan fx udtrykke viden om forskellen på en religiøs og en sekulær livsforståelse og give eksempler på, hvordan forskellige holdninger og adfærd hører sammen med livsforståelsen.</p> <p>Eksempelvis kunne der være en sammenhæng mellem troen på opstandelsen og en ikke-eksisterende frygt for døden, samt følgende dumdristig adfærd eller et konstruktivistisk fravær af tro på værdier og en deraf følgende opfattelse af, at det dybest set primært handler om at nyde tilværelsen.</p>
<ul style="list-style-type: none"> håndtere mødet mellem forskellige kulturer og religioner 	<p>Eleven kan give en faglig begrundet argumentation for og imod, at piger må eller ikke må bære tørklæde i skolen, mens der undervises, mens drenge ikke må eller må bære omvendte kasketter og give bud på handlingsanvisninger til løsning af en eventuel konflikt.</p>
<ul style="list-style-type: none"> reflektere over og udtrykke sig om forholdet mellem mennesket og naturen. 	<p>Eleven kan give udtryk for forskellige relationer mellem mennesket og naturen – herunder fx at mennesket er del af naturen og som sådan et biologisk væsen for hvem, det gælder om at opretholde en bestemt harmoni, eller modsat at mennesket står over naturen, som alene er til rådighed som ressource for mennesket, hvorfor det er etisk uproblematisk at manipulere den.</p>

BIBELSKE FORTÆLLINGER	
Slutmål	Eksempel på konkretisering
<ul style="list-style-type: none"> udtrykke viden om centrale fortællinger fra Det Gamle og Nye Testamente 	<p>Eleven kan nævne flere fortællinger og fortællekomplekser fra Bibelen og forklare, hvorfor de er centrale i den evangelisk-lutherske udgave af kristendommen.</p> <p>Eleven skal tillige kunne demonstrere et tydeligt kendskab til forskellen på Ny og Gammel Testamente og sammenhængen mellem dem.</p> <p>Eksempelvis Jesus' rolle mht. opfattelsen af Loven og opfattelsen af frelsen.</p>
<ul style="list-style-type: none"> diskutere de bibelske fortællingers sigte og perspektiv og deres 	<p>Eleven skal kunne uddrage det essentielle af en bibelsk fortælling og gerne kunne redegøre for det kristelige heri, samt udtrykke sig om temaets relevans for det levede liv og livsforståelsen i dag. Eksempelvis</p>

tydning af tilværelsen	tilgivelse og barmhjertighed.
<ul style="list-style-type: none"> gøre rede for bibelske fortællinger og symbolers betydning i kunsten, herunder litteraturen. 	Eleven skal kunne genkende bibelske motiver og symboler, når disse optræder i litteratur og film mv. samt i hverdagslivet og reflektere deres betydning og relevans i sammenhængen. Eksempelvis brodermord, fristelse, synd og næstekærlighed.

**KRISTENDOMMEN og DENS FORSKELLIGE UDTRYK
i HISTORISK og NUTIDIG SAMMENHÆNG**

Slutmål	Eksempel på konkretisering
<ul style="list-style-type: none"> forholde sig til spørgsmålet om, hvad kristendom er 	Eleverne kan redegøre for det kristne verdensbillede, samt indkredse centrale kristne figurer og begreber og redegøre for deres betydning – eksempelvis Jesus' rolle.
<ul style="list-style-type: none"> gengive hovedtrækkene i kristendommens 	Eleverne kan fortælle om fx: <ul style="list-style-type: none"> - kristendommens oprindelse i forlængelse af Jesu opstandelse og kirkens 'fødsel' ved den følgende pinse - kristendommens indførelse i Danmark i vikingetiden

historie	<ul style="list-style-type: none"> - reformationen og den katolske kirkes deling i to hovedretninger – herunder kende Luther - oprettelsen af folkekirken i forbindelse med indførelsen af Grundloven - eksempler på kirkelige retninger og kristendommens generelle rolle i dagens samfund
<ul style="list-style-type: none"> • vurdere kristendommen og folkekirkenes betydning i Danmark 	<p>Eleven kan formulere sig omkring kristen-troens mulige betydning for et menneskes livsforståelse – herunder hvad kristen tro kan bruges til i et moderne liv.</p> <p>Eleven kan fortælle om kirkens hovedfunktioner i samfundet – herunder udpege områder, hvor kristendommen har sat sit præg på dansk kultur og argumentere for og imod kirkens binding til staten.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • forholde sig til kirkelige retninger i vor tid 	<p>Eleven kan udtrykke bevidsthed om, at folkekirken er rummelig – herunder udpege en eller flere problemstillinger, hvor præster eller andre kan have forskellige opfattelser begrundet i Bibelen – fx om homoseksualitet, abort og næstebegrebet.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • formulere sig om brug og betydning af kristne symboler og ritualer 	<p>Eleven kan identificere forskellige kristne symboler (ex. korset og duen) og ritualer (ex. dåb og nadver), samt fortælle om deres kristne betydning – herunder forholde sig mere generelt til symbolers og ritualers betydning i tilværelsen.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • tolke salmer og sange, samt benytte dem som udtryksform. 	<p>Eleven kan demonstrere kendskab til kristne motiver i salmer og sange og fortælle om deres betydning – herunder evt. selv formulere sig ved brug af genren.</p>
IKKE-KRISTNE RELIGIONER og ANDRE LIVSOPFATTELSE	
Slutmål	Eksempel på konkretisering
<ul style="list-style-type: none"> • gengive udvalgte træk ved nogle af de store verdensreligioner, herunder ligheder og forskelle 	<p>Eleven kan demonstrere kendskab til nogle hovedpunkter inden for forskellige religioner, fx de fem søjler, ramadan og halal/haram inden for islam, flerguderi inden for hinduismen, samt reinkarnation og fraværet af guder inden for buddhismen.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • beskrive og forholde sig til udvalgte religiøse sekter og bevægelser 	<p>Eleven kan nævne en eller flere religiøse sekter eller bevægelser og fortæller om et karakteristisk forhold, som sekten eller bevægelsen er kendt for, samt give en begrundet vurdering heraf.</p>

<ul style="list-style-type: none"> reflektere over relationer mellem forskellige religioner og samfund 	<p>Eleven kan formulere synspunkter på fx udbredelsen af religion i det offentlige rum og forholde sig hertil. Det kan fx ske i relation til spørgsmål som: Er religion alene en privat sag, eller skal der fx være bederum på skoler, og: Må piger bære tørklæder i undervisningstiden? En anden problemstilling kunne være forholdet mellem teokrati og demokrati.</p>
<ul style="list-style-type: none"> diskutere og forholde sig til udvalgte temaer inden for forskellige religioner 	<p>Eleven kan nævne flere eksempler på emner, som er de samme inden for forskellige religioner og livsopfattelser, samt gøre rede for ligheder og forskelle og komme med argumenter for og imod de forskellige opfattelser – fx. gudsopfattelse, livets oprindelse, døden, frelsen o.lign.</p>
<ul style="list-style-type: none"> forstå brug og betydning af symboler og ritualer i forskellige religioner 	<p>Eleven kan nævne et eksempel på et symbol, et tema eller et ritual (ex. lyset, kærligheden eller overgangen mellem barn og voksen), som findes i flere religioner og gøre rede for ligheder og forskelle i brugen af dem i udvalgte religioner.</p>

Vejledende beskrivelse af karakterniveau

Karaktererne skal for alle opgavers vedkommende udtrykke en samlet helhedsvurdering af elevens besvarelse af de tre spørgsmål.

<p>Karakteristik af præstationen i udmærket-området (13-11-10)</p> <p>Præstationen inden for dette område bevæger sig fra i væsentlig grad til i fuld udstrækning at være karakteriseret ved, at eleven</p> <ul style="list-style-type: none"> på baggrund af oplægget foretager en klar og fokuseret redegørelse med både bredde og dybde viser fagligt overblik gennem præcis indkredsning af det fagligt relevante og inddrager faglig indsigt, der bidrager til fortolkning og uddybning gennem brug af det faglige stof og egne erfaringer og med tydelig kobling herimellem vurderer og perspektiverer problemfeltet og formulerer en velargumenteret og reflekteret stillingtagen. <p>Der kan være ubetydelige fejl og mangler i forhold til ovenstående.</p>
<p>Karakteristik af præstationen i middel-området (9-8-7)</p> <p>Præstationen inden for dette område bevæger sig fra i væsentlig grad til i fuld udstrækning at være karakteriseret ved, at eleven:</p> <ul style="list-style-type: none"> på baggrund af oplægget foretager en redegørelse, der omfatter væsentlige dele af problemfeltet, men tenderer til at prioritere enten bredde eller dybde

- viser et godt fagligt kendskab gennem fornuftig indkredsning af det fagligt relevante og ved at ind-drage faglig indsigt i tilknytning til problemfeltet
- gennem brug af det faglige stof og egne erfaringer og nogen kobling herimellem vurderer problem-feltet og formulerer en velargumenteret stillingtagen.

Der forekommer nogle fejl og mangler i forhold til ovenstående.

Karakteristik af præstationen i det usikre område (6-5-03-00)

Præstationen inden for dette område bevæger sig fra i nogen grad til i fuld udstrækning at være karakteriseret ved, at eleven

- på baggrund af oplægget foretager en tilstrækkelig redegørelse, der savner fylde
- viser et usikkert, men tilstrækkeligt fagligt kendskab gennem upræcis indkredsning af det fagligt relevante og inddrager faglig indsigt med vigende tilknytning til problemfeltet
- formulerer få udsagn, der etablerer sammenhæng mellem det faglige stof og egne erfaringer og kun delvist har belæg for sin stillingtagen til problemfeltet.